

Magda Borms: 'Alzheimer' Een ongevraagde, ongewenste, verwenste bezoeker.
Davidsfonds uitgeverij, Leuven 2012. ISBN9789058269119 (Alzheimer/Dementie/PO)
Zie ook: www.davidsfondsuitgeverij.be

Soort boek/ziekte/stijl:

Boek van 72 pagina's waarin de Belgische filosofe Magda Borms beschrijft hoe zij en haar familie omgingen met haar tante die dementerend raakte en respectievelijk naar een verzorgings- en verpleeghuis ging en daarna naar een speciale gesloten afdeling voor dementerenden in een ander tehuis.

Cover: *'Ik had me de laatste maanden wel afgevraagd of ze nog enig besef had van wat eetbaar was en wat niet. Want of het nu een stuk brood was of een papieren servet, het ging rechttoe rechtaan haar mond in waarna ze dan bleef kauwen en herkauwen. Waakzaamheid bleek geboden, want bij het bingospel stak ze de kleine gekleurde bingoballetjes liever in haar mond dan ze neer te leggen op de cijfers van haar kaart.* Een bejaarde tante wordt door haar familie in een rust- en verzorgingstehuis geplaatst en spoedig daarna overgebracht naar een ander tehuis met een speciale afdeling voor dementen. De nicht die haar tijdens de laatste levensjaren begeleidt, observeert het onomkeerbare aftakelingsproces. In kleine anekdotes en flashbacks vertelt ze hoe tante steeds meer verstrooid en afwezig wordt tot ze zich nog amper bewust is van wat er rond haar gebeurt.

Zonder in clichés of stereotypen te vervallen, toont auteur MAGDA BORMS wat alzheimer aanricht. Niet alleen met tante, maar ook met haar familie. Melodramatiek en sentimentele pathetiek doorprijkt zij met confronterende realiteitszin en een hoge dosis relativerende humor. Alzheimer, een ongevraagde, ongewenste, verwenste bezoeker is een confronterend en herkenbaar boek dat leest als een roman."

Over de schrijfster:

Magda Borms(1950) is filosofe en werkt als praktische filosofe en socratisch gespreksleidster. Daarvoor als lerares en onderwijsadviseur aan het departement onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap.

Wat viel op:

De observaties die zij beschrijft over het leven van haar dementerende tante en hoe dat haar aan het denken zet over leven met dementie.'

Citaten:

Pag. 15: 'Mijn zus, die tante stevast elke week een bezoek bracht, haar was deed, haar plas oppoetste en mijn moeder op sleeptouw nam om er samen een familiedag van te maken, was van de hand Gods geslagen toen ze vaststelde dat tante niet meer wist wie haar kwam bezoeken. 'Moest ze daarvoor al die moeite doen?'

Pag. 21: *'De mooiste tijd van mijn relatie, dacht ik, en ik zit hier samen met mijn man drie oude mensen gezelschap te houden tijdens mijn vakantie.'*

Pag.36: 'In het begin, toen tante nog maar enkele dagen in het tehuis was, leek het me vanzelfsprekend dat mensen van hoge leeftijd opnieuw 'kinds' werden.(...) Tante was

toen nog maar dementerend-dacht ik- vooraleer ze dus volledig dement zou worden en bijgevolg, oordeelde ik naïef is haar gedrag 'kinds'. Ik bracht prentenboeken voor haar mee, (...)Ze vond het blijkbaar kinderachtig. 'Héél schoon,' zei ze al geeuwend en met een zucht van verveling schoof ze dan traag en afwijzend boekjes en parels aan de kant. (...) Met haar oude fotoalbum had ik meer succes. (...) Ik begon erover te lezen en bij het ontcijferen van benamingen van veelsoortige cognitieve storingen zoals amnesie, afasie, agnosie, apraxie zou ik zelf de moed al hebben verloren, was het niet dat ik me toch kon verheugen over tantes soms verrassend behoorlijk functionerende motoriek.'

Pag.37: 'Samen rondjes lopen in de gangen, daar werd ik zelf depressief van en als ik haar ongeacht het weer meenam in de tuin, (...), kon ik met moeite onderscheid maken tussen meewarige of eerder begrijpende blikken van andere bezoekers.(...) meer en meer ontdekte ik handelingen en situaties die ze aangenaam of zelfs komisch vond.'

Pag.38:'Ik observeerde dan heel nauwgezet haar mimiek en lichaamstaal om eruit op te maken wanneer ik met de nodige intonatie vragend, bevestigend of ontkennend 'ja, ja?', 'ja zeker' of 'neen neen' moest antwoorden. Het waren van die boemeranggesprekken die tante telkens weer het woord verleenden en waarbij ik als empathisch klankbord de spreekster verder aanmoedigde. De gesprekken van de bewoners onder elkaar klonken in mijn oren als een Babylonische spraakverwarring. Ik zou verwacht hebben dat zij (...) totaal stuurloos en hulpeloos zouden zin en er dan eentje de koffiekkan zou geven als de ander om een stoel vroeg, of nog erger een *kokkeloesjokka* als ze een *appokakkelien* bedoelde. Ik was dan ook stomverbaasd als bleek dat ze elkaar wél begrepen en ze geanimeerd babbeltjes maakten die voor mij totaal zinloos en onbegrijpelijk waren of kant noch wal raakten. (...) hun hoogst eigen woordenschatkamer was door elkaar geschud, er ontbraken stukjes uit hun lexicale puzzel of verwarde, diep sluimerende emoties kregen plots de overhand op een reeds gehavend rationeel denkvermogen. Het waren persoonlijke en individuele resten van een in verval rakend geheugen, een private ruïne'.

Pag.55-57: 'Is het mensonterend als een baby zijn luier volpoept, zuig, boert, en winden laat? Is het mensonterend als een peuter het snot uit zijn neus haalt en oplikt, 's nachts nog niet zindelijk is, kaka in zijn haar wrijft, zijn eten volspuwt, zijn speelgoed of vriendjes een oplawaai geeft, in de stoute-kinderen-hoek vliegt of een tong naar je uitsteekt ? Waarom is het dan plots mensonterend als een demente dat doet? Het past niet meer in onze denkpatronen over een welopgevoede volwassen persoon die zich heeft leren gedragen volgens de overgeleverde normen en waarden van het goede fatsoen, overeenkomstig zijn individuele rang of status. Zo hebben we hem of haar niet gekend.' (...) We zijn ook heel bang omdat we vrezen dat het onszelf, ieder van ons kan overkomen. Hoe erg, want niemand wil dat en daarom noemen we het 'verkeerdelijk' mensonterend, omdat wij er als mens geen eer mee kunnen halen. We zijn bang om samen te vallen met hulpeloosheid, naaktheid en onbewustheid en zichtbare verschijnselen ervan. Dan vinden we afschrikwekkend. We willen het liever niet meemaken. We willen liever de schijn ophouden dat wie of wat we zijn of bereikt hebben op hoge leeftijd smetloos en eervol samenvalt met ervaren wijsheid, een uitstekende fysiek of een goed voorkomen. Kon dat maar het geval zijn. Het valt dan ook tegen, dacht ik, als men er nooit anders over heeft leren denken. Die bedenkingen gaven me vrede,

begrip ook voor alle dementen die ik dagelijks zag, voor hun afwijkende gedrag, voor hun opstandigheid of berusting. Toch voelde ik nog een sluimerend ongenoegen vreten aan dit redelijk verworven inzicht waarmee ik helaas niet onvoorwaardelijk kon instemmen. (...) Wie dat heeft meegemaakt, weet hoe zenuwslopend het is. (...) Hoewel! De dagen, uren, momenten waarop ik zag hoe rustig, vredig, tevreden, voldaan of genietend het reilen en zeilen van de demente bewoners voortkabbelde op de deinende levenstijd die hen nog gegund werd, twijfelde ik weer aan de vraag of zo'n leven al of niet zin had.(...) het deed goed genuanceerd te kunnen nadenken over wat ik allemaal meemaakte met tante en al haar lotgenoten, want ik besepte dat ik geen argumenten kon vinden voor een zuivere zwart-witstelling.' Het antwoord op de zinvraag was te complex om tot een veralgemeende waarheid te willen komen."

Pag.72: 'Waarover hadden ze het? Ja, ze hadden gemerkt, wat ik niet wilde toegeven. Ik wist te veel en te weinig. Weet je, zei ik tegen mijn neef, dat sommige mensen er dan liever een eind aan maken?

Ik heb moed gehad.

Maar wat als je niet meer weet of je de moed nog hebt?'